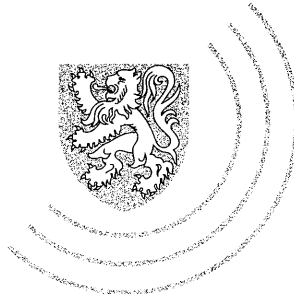

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

17 oktober 1996

BELEIDSBRIEF

Tewerkstelling

Beleidsprioriteiten 1997

ingediend door de heer Theo Kelchtermans,
Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling

INHOUDSOPGAVE

Pagina

I. De werkloosheid als structureel probleem	
A. Daalt de werkloosheid eindelijk ?	3
B. De werkgelegenheid neemt verder toe	5
C. Een arbeidsmarkt met nogal wat kansen ...	5
D. ... waarvan de lager geschoolden minder profiteren	6
II. Het tewerkstellingsbeleid : versterkte aandacht voor laaggeschoolde langdurige werklozen	7
A. Kansen voor tewerkstelling	
1. Tewerkstellingsprogramma's	
a. Van tewerkstelling ...	8
b. ... naar werkervaring	9
2. De sociale economie	
a. Invoegbedrijven	10
b. Leereilanden	10
c. Sociale werkplaatsen	11
d. Lokale dienstverlening	12
3. Experiment outplacement	13
4. Arbeidsherverdeling	13
5. Arbeidsmarktonderzoek	14
B. VDAB en de intermediaire actoren	
1. VDAB	17
2. De intermediaire actoren op de arbeidsmarkt	20
C. De Europese programma's	
1. ESF 3	
a. De problemen met de 'derden'	22
b. Trajectbegeleiding en consortiavorming	23
2. Europees sociaal fonds doelstelling 4	24
3. Communautaire initiatieven	24
4. Regionale programma's	25
5. Algemene initiatieven	26
6. Financiële middelen	26
EPILOOG : Actiejaar "Werken met laaggeschoolden werkt".	27

I. DE WERKLOOSHEID ALS STRUCTUREEL PROBLEEM

A. DAALT DE WERKLOOSHEID EINDELIJK ?

Eind augustus 1996 telde Vlaanderen bijna 279.000 niet-werkende werkzoekenden (NWWZ). Dit is ongeveer 5.000 minder dan een jaar voordien en ongeveer 11.000 onder het trieste recordcijfer van augustus 1994. De daling van de werkloosheidscijfers lijkt - eindelijk - te zijn ingezet.

Tabel 1: Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden in Vlaanderen (op het einde van elke maand)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
jan.	183.616	183.068	201.583	235.875	275.612	274.120	286.388
feb.	176.129	181.436	195.489	232.869	270.124	267.554	273.628
maart	168.773	174.922	190.620	227.568	262.283	257.631	260.204
april	160.979	169.432	187.580	226.826	255.829	250.620	254.369
mei	156.329	163.903	183.974	223.869	250.758	243.837	245.512
juni	157.232	166.114	187.003	227.156	250.519	243.187	236.839
juli	190.871	198.414	216.620	260.304	277.928	275.368	268.576
aug.	193.497	205.627	224.696	273.947	289.714	283.618	278.735
sept.	185.355	199.334	222.477	270.785	281.319	279.040	
okt.	185.518	199.589	223.252	268.113	275.430	282.294	
nov.	180.845	196.574	225.626	268.714	271.292	275.283	
dec.	182.753	200.884	232.765	273.426	274.065	278.695	
	176.825	186.608	207.640	249.121	269.573	267.604	
	86,46 %	85,77%	86,97%	86,90 %	86,27 %	83,90 %	

Bron : VDAB-studiedienst

De ommekeer leek zich ook al aan te kondigen bij de vergelijking van de jaarcijfers voor 1995 en 1994 : het gemiddeld aantal NWWZ lag vorig jaar 0,73% onder het niveau van het jaar daarvoor.

De cijfers van het aantal uitkeringsgerechtigd volledig werklozen (UVW)¹ vertonen een nog scherpere daling. Het jaargemiddelde 1995 lag reeds meer dan 3% onder het niveau van het jaar voordien. En het aantal UVW's in augustus 1996 ligt zelfs meer dan 8% (of bijna 20.000 eenheden) onder het cijfer van augustus vorig jaar.

¹ Naast het aantal UVW's bevat het cijfer voor de NWWZ o.a. ook nog de jongeren in wachtijd, de vrij ingeschrevenen en een erg divers samengestelde restgroep

Tabel 2: Evolutie van het aantal uitkeringsgerechtigd volledig werklozen in Vlaanderen (op het einde van elke maand)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
jan.	163.549	161.575	176.677	208.028	239.212	232.078	233.500
feb.	160.714	163.586	175.935	211.279	241.840	226.939	222.345
maart	156.208	159.917	174.676	209.300	238.458	219.470	212.762
april	150.171	156.189	172.935	209.470	233.607	215.351	211.255
mei	145.771	151.426	170.165	206.642	228.995	216.816	206.519
juni	143.399	150.428	170.718	206.603	225.620	216.462	197.262
juli	156.381	162.371	182.176	219.306	234.682	229.514	210.780
aug.	155.046	164.301	184.857	226.400	238.615	235.048	215.975
sep.	147.612	158.047	183.155	221.306	229.485	225.497	
okt.	151.224	161.847	185.641	220.510	225.871	227.900	
nov.	149.906	162.011	190.537	223.238	224.510	222.940	
dec.	154.595	168.967	199.578	229.753	229.880	226.340	
jaarge- middelde	152.881	160.055	180.588	215.986	232.565	224.530	

Bron : VDAB-studiedienst

Bij de interpretatie van deze cijfers is echter voorzichtigheid geboden. Zo kon de voorbije maanden systematisch worden vastgesteld dat de sterkste daling merkbaar is in de groep werklozen ouder dan 50 jaar : 80% van de daling van het aantal UVW's op jaarbasis situeert zich bij de werklozen uit deze leeftijdscategorie. De versoepeling van de werkloosheidsreglementering die de federale overheid vorig jaar doorvoerde voor de oudere werklozen lijkt dan ook in belangrijke mate bij te dragen tot de daling van de werkloosheidscijfers, al kan de daling niet volledig hierdoor worden verklaard.

Ongeacht de daling die zich nu lijkt af te kondigen, blijft het werkloosheidsniveau onaanvaardbaar hoog. Hoewel de cijfers voor 1996 zich overwegend situeren onder deze van 1995 en zeker onder deze van 1994, blijven ze systematisch hoger dan de jaren daàrvoor.

B. DE WERKGELEGENHEID NEEMT VERDER TOE

Ondertussen zet de stijgende trend in de werkgelegenheidscijfers zich voort. Enquêtegegevens over de werkgelegenheid in Vlaanderen geven aan dat de werkgelegenheid in Vlaanderen zich in de jaren '90 systematisch in positieve zin ontwikkelde. De recentste gegevens wijzen er op dat de werkgelegenheid halfweg de jaren negentig met ongeveer 7% is toegenomen in vergelijking met het einde van de jaren tachtig. Enkel in 1993 werd de groei onderbroken. Steeds volgens de enquêtegegevens herpakte de werkgelegenheidsgroei zich reeds voorzichtig in 1994 en kon in 1995 zelfs een stevige stijging worden vastgesteld.

Tabel 3 : Evolutie van het aantal werkenden in Vlaanderen

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal (x 1000)	2.181,4	2.199,0	2.251,3	2.300,0	2.283,7	2.292,5	2.343,0
jaar op jaar evolutie (%)	-	+ 0,8	+ 2,3	+ 2,2	- 0,7	+ 0,4	+ 2,2
index 1989	100,0	100,8	103,2	105,4	104,7	105,1	107,4

Bron : Jaarboek over de arbeidsmarkt in Vlaanderen, 1996

Wel is de arbeidsmarkt in voortdurende herstructurering. In de industrie blijft het aantal banen terug lopen. En in tegenstelling tot de situatie in de tweede helft van de jaren '80 is er geen onverdeelde toename meer in de dienstensector. Bovendien vertonen de banen veel meer dan vroeger een deeltijds en/of een tijdelijk karakter.

C. EEN ARBEIDSMARKT MET NOGAL WAT KANSEN...

De stijging van het werkgelegenheidsniveau is de resultante van banen die verdwijnen en een groter aantal nieuwe jobs die ontstaan, veelal in andere sectoren en met andere kenmerken. Bovendien blijven ook de personen die de betrekkingen invullen niet altijd dezelfde.

Zo verlieten de laatste twee jaar telkens meer dan 100.000 personen de werkende beroepsbevolking. Zowat 20.000 werden pensioengerechtigd en zowat 30.000 vervoegden de groep 'andere niet-actieven', waarvan zo'n 15.000 om de verzorging van het eigen huishouden op te nemen. Bijna 50.000 personen verlieten de werkende beroepsbevolking richting werkloosheid.

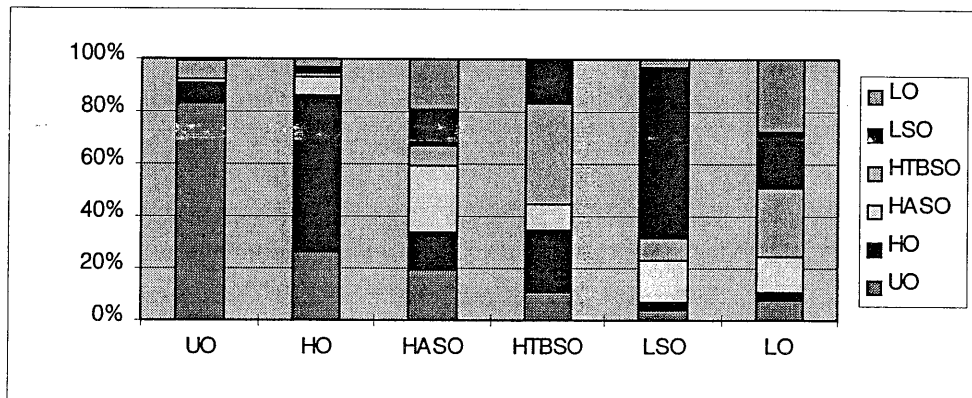
Grafiek (Zie bijlage 1.)

Bron: Jaarboek over de arbeidsmarkt in Vlaanderen, 1996

Deze 'uitstroom' opent kansen voor heel wat 'instromers'. De meerderheid van deze instromers zijn echter nieuwkomers op de arbeidsmarkt : voor het grootste deel pas afgestudeerden (en vroeger ook dienstplichtigen), maar ook meer dan 10.000 anderen, waaronder degenen die voordien instonden voor de verzorging van het eigen huishouden. Bij de instroom bevinden zich 'slechts' ca. 45.000 ex-werklozen.

D. ...WAARVAN DE LAGER GESCHOOLDEN MINDER PROFITEREN

Vooral de lager geschoolden zijn ondervertegenwoordigd bij de instromers. Nochtans toont recent onderzoek aan dat in meer dan 45% van de vacatures hoogstens een getuigschrift lager secundair onderwijs wordt gevraagd. Bij meer dan 30% betrof het zelfs een getuigschrift van enkel lager onderwijs. Laaggeschoolden worden dus nog gevraagd, maar zeker niet altijd aangenomen. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat minstens één op drie van de genoemde vacatures wordt ingevuld door iemand met een hogere scholingsgraad. Voor de banen waarvoor in principe lager onderwijs volstaat, zou dit zelfs oplopen tot meer dan 85%. Dit is het fenomeen van de verdringing.

Bron: Hoe werven bedrijven in België, 1995 (Lieven Denolf, Jan Denys, HIVA, KUL)

Het resultaat is een werkgelegenheidsgraad die sterk verschillend is naar gelang het scholingsniveau, maar ook naargelang geslacht en leeftijd.

Tabel 4 : Werkgelegenheidsgraad en totaal aantal werkenden (Vlaams gewest 1995)

	LO	LSOA	LSOT	LSOB	HSOA	HSOT	HSOB	Algemeen gemiddelde
25-34 jaar								
mannen	76,3	91,5	95,0	93,3	86,0	97,1	95,3	96,8
vrouwen	43,4	63,6	71,6	59,5	75,3	79,8	70,1	74,9
totaal	58,6	74,6	89,4	77,5	79,6	90,3	83,4	84,1
(n x 1000)	(52,0)	(26,3)	(52,0)	(67,2)	(38,9)	(127,6)	(85,9)	(774,6)
35-44 jaar								
mannen	80,7	92,8	92,7	85,2	94,8	96,1	93,2	92,1
vrouwen	46,6	59,1	66,2	55,0	75,2	70,9	68,4	66,4
totaal	59,6	71,2	85,3	70,9	83,1	97,0	80,9	79,5
(n x 1000)	(93,9)	(36,9)	(65,3)	(59,2)	(94,4)	(100,9)	(45,0)	(698,4)
35-54 jaar								
mannen	69,9	90,4	89,3	88,6	89,8	87,5	91,1	85,5
vrouwen	28,8	40,4	42,7	37,0	56,0	55,3	38,7	44,5
totaal	46,9	62,6	75,9	58,3	71,1	77,4	61,3	65,4
(n x 1000)	(101,0)	(38,3)	(39,6)	(33,8)	(56,3)	(51,7)	(23,9)	(469,4)

bron : Dossier "Laaggeschoolden op de arbeidsmarkt" n.a.v. het eerste Vlaams Sociaal-Economisch Forum.

II. HET TEWERKSTELLINGSBELEID VERSTERKTE AANDACHT VOOR LAAGGESCHOOLDE LANGDURIGE WERKLOZEN

Een gezamenlijke aanpak

Het werkloosheidsniveau blijft onaanvaardbaar hoog. De bestrijding van de werkloosheid is een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid, werkgevers en werknemers. Binnen de Vlaamse regering werd een horizontale actie werkgelegenheid op de sporen gezet. Samen met de Vlaamse sociale partners werd op 14 december 1995 een akkoord bereikt over de gezamenlijke aanpak van de werkloosheid. Een eerste reeks maatregelen uit dit akkoord werd onmiddellijk geconcretiseerd, een andere reeks werd in onderling overleg verder uitgewerkt op 26 maart 1996. Binnen het Vlaams Economisch en Sociaal Overlegcomité wordt regelmatig overleg gepleegd over de verdere uitvoering.

Binnen het globale werkgelegenheidsbeleid ligt het accent van de minister van Tewerkstelling op het voeren van een kansenbeleid t.a.v. de laaggeschoolde langdurig werklozen, waarvoor de werkgelegenheidscreatie binnen het normaal economisch circuit onvoldoende blijft. Het beleid van de minister van Tewerkstelling, o.m. in uitvoering van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord, concentreert zich o.m. op de regularisering van de klassieke tewerkstellingsprogramma's en het uitbouwen van een Vlaams werkervaringsbeleid. De sector van de sociale economie wordt verder ontwikkeld. Arbeidsherverdeling wordt verder aangemoedigd. Een experiment inzake outplacement na faling moet de eerste aanzet worden naar een herplaatsingsfonds. Tenslotte wordt het beleid verder onderbouwd via de stimuli voor arbeidsmarktonderzoek.

Daarnaast wordt door de minister van Tewerkstelling het arbeidsmarktbeleid in Vlaanderen verder vorm gegeven. Als voogdij-minister van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding zal worden toegezien dat de rol van de VDAB als centrale actor op de Vlaamse arbeidsmarkt vooral de moeilijkste doelgroepen ten goede komt. De VDAB moet van alle markten thuis zijn en zich alle mogelijke allocatie methodieken eigen maken in het kader van haar sociaal-economische missie.

Tenslotte is de minister van Tewerkstelling in het kader van de Europese programma's verantwoordelijk voor het beheer van het Europees Sociaal Fonds. Onder impuls van het Europees Sociaal Fonds wordt werk gemaakt van een geïntegreerde aanpak voor de plaatsing van risico-werkzoekende op de arbeidsmarkt. Daarnaast biedt het ESF ook een belangrijke hefboom voor een onderbouwd opleidingsbeleid voor werknemers. Tenslotte kunnen met het ESF vernieuwende acties ontwikkeld worden in het kader van transnationale programma's en in het kader van de regionale programma's. Van een eerder receptieve aanpak ten aanzien van de projectaanvragen, evolueren de programma's naar en meer actieve benadering van de promotoren waarbij begeleiding en inhoudelijke ondersteuning voorop staan.

A. KANSEN VOOR TEWERKSTELLING

1. Tewerkstellingsprogramma's

a. Van tewerkstelling ...

De eerste tewerkstellingsprogramma's werden opgestart in de jaren '70. Opeenvolgende regeringen hebben aan het systeem gesleuteld. Ook na de overdracht van de betreffende bevoegdheid aan de Gewesten werd het systeem verschillende keren bijgestuurd en herwerkt. Dit alles bracht met zich mee dat de tewerkstellingsprogramma's evolueerden tot een "onderneming met meer dan 45.000 werknemers", met veelal arbeidscontracten van onbepaalde duur. De kostprijs van deze tewerkstellingsprogramma's in 1997 wordt geraamd op 8,965 mia voor de gesco's bij provinciale en plaatselijke besturen (prog. 52.4 b.a. 43.01) en 11,170 mia voor de overige programma's (prog. 52.4 - b.a. 01.02).

Oorspronkelijk bedoeld als tijdelijke programma's ter oplossing van de werkloosheid, groeiden de meeste projecten uit tot structurele tewerkstelling, vooral bij gemeenten en in de welzijns- en cultuursector.

Dit heeft een dubbel gevolg. Enerzijds is de ruimte voor het voeren van een tewerkstellingsbeleid vrijwel nihil. Anderzijds zijn al deze projecten momenteel te weinig geïntegreerd in het welzijns- en cultuurbeleid of in het personeelsbeleid van de gemeenten.

In deze structurele tewerkstellingsprogramma's worden geen bijkomende investeringen meer gedaan. Nieuwe investeringen gebeuren voortaan uitsluitend in werkervaringsprojecten waarin langdurig werklozen gedurende 12 maanden werkervaring kunnen opdoen (zie verder).

Tabel 5 : Aantal voltijdse equivalenten, evolutie en verdeling

Bezette betrekkingen (voltijds omgerekend)	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
DAC	6.749	6.789	6.572	6.585	6.551	6.532	6.312	6.312 *
GESCO KB 474 (plaatsel.bestuur)	21.286	21.288	19.935	20.888	21.004	21.120	21.211	21.211 *
PBW (= IBF)	1.507	1.662	1.662	1.701	1.777	1.777	1.753	1.753 *
GESCO Onderwijs	1.441	1.441	1.319	1.201	1.219	1.219	1.202	1.202 *
GESCO Algemeen **	0	2.627	3.032	4.846	5.644	5.891		6.205 *
TOTAAL	30.983	33.785	32.520	35.221	36.195	36.539	36.683	36.683 *
JEUGDWERKGARANTIEPLAN							1.494	
WERKERVERINGSPLAN								1.400 *
EERSTE WERKERVERINGSCONTRACTEN								345 *

* raming

** inclusief (begeleide) werkervaring (Weer-Werk) + gesco's (waaronder buitenschoolse kinderopvang) en sociale werkplaatsen

De bestaande programma's worden momenteel geïntegreerd in de andere beleidssectoren. Zo zal voor het PBW in 1997 een budgetoverheveling plaatsvinden naar de minister bevoegd voor Welzijn. De screening van de DAC-projecten zal worden gefinaliseerd en een gefaseerd regularisatieplan uitgewerkt.

Ook voor de omvorming van de gesco's KB 474 naar een personeelsfonds voor de plaatselijke besturen zal in 1997 een concrete planning worden uitgewerkt.

Bij de federale overheid zal verder aangedrongen op de concretisering van het protocol aangaande de stelsels DAC en PWB.

Verdere screening moet ook toelaten de programma's die in hun concrete toepassing zijn weggeleden van hun oorspronkelijk opzet, te evalueren. Deze evaluatie moet ertoe leiden lopende projecten te bevestigen, te heroriënteren of waar nodig stop te zetten.

b. ... naar werkervaring

Via werkervaringsplaatsen kunnen laaggeschoolden die reeds lange tijd werkloos zijn, gedurende een bepaalde tijd opnieuw werkervaring opdoen en door o.m. attitudevorming en opleiding worden voorbereid op een intrede op de arbeidsmarkt. De doelgroep werkt onder gesco-statuuat en de duurtijd is in principe beperkt tot één jaar. De projecten zijn gericht op langdurig werklozen en bestaansminimumtrekkers. De toeleiding van deze werkzoekenden naar de projecten gebeurt via de begeleidingsdiensten van de VDAB en zijn onderdeel of resultaat van een trajectbegeleiding.

1997 zal een belangrijk jaar worden voor de *werkervaringsprogramma's*. Momenteel krijgen reeds meer dan 3.000 werklozen de kans na een periode van langdurige werkloosheid opnieuw 12 maanden werkervaring op te doen. Dit kan in de honderden projecten die zich situeren in bijv. de welzijnssector, de milieusector of in de sector van de stedelijke vernieuwing. Deze aantallen kunnen nog gevoelig worden verhoogd indien voor de financiering van dergelijke projecten kan gerekend worden op een deel van de werkloosheidsuitkering die deze langdurig werklozen sowieso zouden ontvangen. In maart 1996 deed de Vlaamse minister van Tewerkstelling daartoe een voorstel aan zijn federale collega. Na overleg met de bevoegde ministers van de andere gewesten werd een principiële akkoord bereikt, dat momenteel nog in zijn technische details wordt gefinaliseerd. Op uitdrukkelijke vraag vanwege de Vlaamse overheid zijn de federale instanties bereid een langdurig werkloze per maand tot 12.000 fr. van zijn uitkering te laten behouden indien hij of zij gedurende een jaar wordt tewerkgesteld in een werkervaringsproject. Maar niet alleen een gewijzigd financieringssysteem zal zorgen voor meer werkervaringsplaatsen. Nu zijn in de werkervaringsprojecten voltijdse arbeidscontracten nog vrijwel altijd de norm. Arbeidsduurvermindering kan dan ook mee zorgen voor een verhoging van het aantal plaatsen, zonder dat daardoor het rendement van werkervaring in termen van verhoogde arbeidsmarktkansen in het gedrang wordt gebracht.

Beide aanpassingen moeten het mogelijk maken het aantal werkervaringsprojecten zo goed als te verdubbelen. Over de concrete modaliteiten wordt in het najaar van 1996 overleg gepleegd binnen VESOC. Dit overleg moet niet alleen leiden tot een uitbreiding, maar ook tot een *verdieping* van het werkervaringsplan. De doorstromingsgerichte begeleiding en bemiddeling dienen immers nog te worden versterkt. In het kader van VIONA zullen de verdere mogelijkheden voor een activerend arbeidsmarktbeleid onderzocht worden. Hiervoor zal o.a. beroep gedaan worden op de buitenlandse modellen.

2. De sociale economie

a. Invoegbedrijven

Onder de noemer 'sociale economie' startte eind 1994 het experiment invoegbedrijven. Deze bedrijven richten zich op economische activiteiten met een maatschappelijke meerwaarde die momenteel niet door de marktsector worden uitgevoerd, hebben een arbeidsmarktintensief karakter en bieden werk aan moeilijk bemiddelbare werkzoekenden. Beginnende bedrijven met dergelijke kenmerken kennen een lage rendabiliteit in de opstartfase. Daarom ontvangen ze degressieve overheidssteun om zich 'in te voegen' in het normale economische circuit.

De Vlaamse overheidssubsidie staat in voor 100% van de loonkosten gedurende het eerste jaar van tewerkstelling, 70% tijdens het tweede jaar en 30% tijdens het derde jaar. Vanaf het vierde jaar worden geen subsidies meer toegekend. De bedrijven moeten zich engageren gedurende vijf jaar hun tewerkstellingsvolume te handhaven, zoniet worden de subsidies proportioneel teruggevorderd. Daarnaast kunnen de bedrijven rekenen op ondersteuning vanuit het Samenwerkingsverband Sociale Economie voor kapitaalsverstrekking en managementsbegeleiding. Een Waarborgfonds zorgt voor garanties voor de kapitaalverstrekker.

Momenteel zijn er 13 bedrijven gestart met in totaal een 80-tal voltijdse arbeidsplaatsen. Een eerste tussentijdse evaluatie is zo goed als afgerond en zal aanleiding geven tot een reeks bijstellingen in de loop van 1997.

Een evaluatierapport van het Samenwerkingsverband Sociale Economie geeft een beeld van de voorlopige resultaten en de uitvoeringswijze van het experiment tot eind 1995. Het experiment werd gelanceerd in juni 1993. De evaluatieperiode loopt dus over een periode van 2,5 jaar. In deze periode is bovendien nog de tijd inbegrepen die nodig was voor operationalisatie van het beleidskader. Het grootste deel van de invoegbedrijven is momenteel amper een jaar actief. De degressieve subsidiëring van invoegbedrijven loopt over 3 jaar. De evaluatie is dan ook in die zin beperkt. Er kan m.a.w. nog geen sprake zijn van definitieve conclusies.

De tussentijdse evaluatie geeft aan dat het experiment nog beperkt is qua omvang, zowel qua aantal bedrijven en tewerkgestelden als budgettair. Bovendien heerst er momenteel nog onduidelijkheid over de bedrijfseconomische haalbaarheid van de reeds gestarte initiatieven. Anderzijds bevat het experiment heel wat troeven voor een verdere vernieuwing van het Vlaamse arbeidsmarktbeleid. De techniek van tijdelijke financiële steun zorgt niet alleen rechtstreeks (de gesubsidieerde doelgroepwerknemers) maar ook onrechtstreeks (nog eens de helft zoveel niet-gesubsidieerde werknemers) voor stabiele tewerkstellingskansen voor laaggeschoolde langdurig werklozen.

b. Leereilanden

Sinds 1 maart 1995 loopt het experiment 'Interface-leereilanden'. Langdurig en laaggeschoolde werklozen krijgen de kans een opleiding te volgen en/of werkervaring op te doen op de werkvloer, in gewone economische bedrijven. Bedoeling is dat ze daarna zo goed als zeker een arbeidscontract krijgen aangeboden. Er wordt immers vertrokken vanuit een groep openstaande vacatures.

Een positieve actiemanager en een projectontwikkelaar per provincie trekken naar de bedrijven om hen ervan te overtuigen deze aanwervingen voor te behouden voor risico-werklozen. Dit duo vormt een Interface tussen risicowerklozen en werkgevers op zoek naar werknemers.

Samen met de werkgever wordt nagegaan welk traject nodig is om een bepaalde groep risico-werklozen voor de openstaande vacatures klaar te stomen. De nodige partners voor toeleiding, vooropleiding, begeleiding en financiering worden gezocht. Met behulp van de directe lijnchef wordt binnen de onderneming een leereiland voor opleiding/werkervaring uitgetekend. De begeleiding stopt niet op het ogenblik van de uiteindelijke aanwerving.

Het experiment is momenteel in volle uitvoering. Het eerste jaar leidde tot 80 aanwervingen, voor het tweede werkjaar worden 160 aanwervingen vooropgesteld. Momenteel wordt het experiment grondig geëvalueerd. Vernieuwend zijn alvast volgende werkingsprincipes : opleiding en werkervaring op de werkvloer, openstaande vacatures als vertrekpunt, begeleiding vanaf de toeleiding tot en met de eindtewerkstelling en de noodzaak van samenwerking tussen de verschillende actoren op een subregionale arbeidsmarkt.

Tijdens het tweede werkjaar werd alvast de coördinatie van het project versterkt. Waar nodig zullen in de loop van 1997 nog bijsturingen volgen.

c. Sociale werkplaatsen

Uit de ervaringen bij opleidings- en begeleidingsacties en de daarbij horende onderzoeken blijkt zeer sterk dat de kansen tot een succesvolle bemiddeling van werkzoekenden afnemen naarmate de duur van de werkloosheid toeneemt. Ook de scholingsgraad heeft een bepalende impact op de kansen van langdurige werklozen.

Bepaalde groepen van laaggeschoolde, langdurige werklozen hebben geen enkele kans meer om onmiddellijk of zelfs via gerichte begeleidingsacties een plaats in het bedrijfsleven te verwerven. Het betreft hier de zeer moeilijk bemiddelbaren, waarvan na een intensieve begeleiding blijkt dat zij door een cumulatie van persoons- en omgevingsgebonden factoren niet kunnen worden toegeleid naar de arbeidsmarkt. De achterstellende factoren kunnen betrekking hebben op fysische, psychische en/of sociale beperkingen en moeilijkheden.

De dreiging dat deze mensen definitief in de marginaliteit geraken is zeer concreet en vereist een passend initiatief vanwege de overheid. De Vlaamse regering vond o.m. een antwoord in de vele initiatieven die reeds sinds de jaren '70 deze problematiek onderkennen en projecten hebben opgestart. De regelgeving m.b.t. de sociale werkplaatsen dienen in dit kader gezien als een concretisering van een beleidsvisie inzake arbeid en tewerkstelling.

Op 20 juli 1994 werd door de Vlaamse regering beslist een experiment "sociale werkplaatsen" op te zetten. Deze beslissing werd voorafgegaan door een akkoord terzake in de schoot van de eerste Vlaamse werkgelegenheids-conferentie (VESOC).

Gezien de late effectieve opstart werd door de Vlaamse regering op 19 juli 1995 beslist tot verlenging van het experiment met 6 maanden. Op een verlenging was ook aangedrongen door de sectoriële commissie welzijns- en gezondheidszorg in haar aanbeveling van 11 april 1995.

Aan de Vlaamse regering werd uiteindelijk op 22 november 1995 een evaluatie van het experiment voorgelegd die werd opgemaakt op basis van de resultaten van de specifieke onderzoeksopdrachten.

In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse regering dd. 29 november 1995 werd een voorontwerp van decreet inzake de sociale werkplaatsen voorgelegd aan de Vlaamse regering.

Op 16 juli hechtte de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring aan voorliggend ontwerp van decreet en machtigde de Vlaamse minister bevoegd voor tewerkstelling dit voorontwerp van decreet voor te leggen aan de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen. Naast de decreetale uitbouw van de sociale werkplaatsen wordt in de begroting van 1997 150 miljoen voorzien voor de uitbreiding van het aantal doelgroepwerknemers. Het aantal tewerkgestelden kan dan groeien van 500 naar 800 plaatsen.

In het voorontwerp van decreet wordt een erkenningsregeling uitgebouwd die het mogelijk maakt het concept van de sociale werkplaatsen kwalitatief te bewaken en zonodig op te treden. De erkenningen kunnen immers worden ingetrokken of geschorst wanneer niet meer wordt voldaan aan de erkenningscriteria.

Er wordt een commissie voorzien die adviezen verstrekt m.b.t. de erkenningen op basis van de evaluatierapporten die vanuit de subregio's worden opgesteld. De externe projectevaluatie is hierbij van groot belang. Binnen de erkenningsprocedures wordt ook een belangrijke adviesbevoegdheid gegeven aan de subregionale tewerkstellingscomités die er o.m. moeten over waken dat de activiteiten die door de sociale werkplaatsen worden ontplooid geen ontwrichting veroorzaken binnen het socio-economisch weefsel.

De subsidiëring van de sociale werkplaatsen in het kader van het decreet zal gebeuren op basis van het aantal tewerkgestelde personen uit de doelgroep.

De loonpremie voor de doelgroepwerknemers zal een degressiviteit inhouden, wat wil zeggen dat na een bepaalde, voorafgaand vastgestelde tewerkstellingsperiode de premie voor eenzelfde werknemer tot een bepaald percentage wordt verminderd. Dit principe wordt ingebouwd enerzijds omdat de overtuiging leeft dat na een bepaalde periode de productiviteit van de doelgroepwerknemers stijgt en de loonpremies dan forfaitair kunnen dalen, anderzijds om de doorstromingsidee binnen de sociale werkplaatsen levendig te houden.

d. lokale dienstverlening

In uitvoering van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord wordt momenteel de inventaris van de initiatieven in het kader van lokale dienstverlening gefinaliseerd. Zo werd het huidig aanbod aan lokale diensten binnen de Vlaamse tewerkstellingsprogramma's in kaart gebracht en wordt een onderzoek in het kader van VIONA afgewerkt. Ook in het onderzoeksprogramma 1997 blijft dit een prioriteit. Bij de verdere uitbouw van de sector van de lokale dienstverlening zal de vrijwilligheid van deelname worden gewaarborgd, evenals een behoorlijk sociaal statuut, en zal aanvullende opleiding en/of begeleiding worden aangeboden.

3. Experiment Outplacement

Outplacement wordt meer en meer aangewend als een sociaal en praktisch vangnet voor ontslagen werknemers. Via de technieken en de methodologie van de outplacement wordt de werkzoekende, in een optimale omgeving, gestimuleerd en effectief geholpen bij het zoeken naar een nieuwe werkbesteding. Begeleid vanuit ervaring en professionaliteit wordt sneller een nieuwe job gevonden. Outplacement wordt zowel door de kandidaat als door de werkgever ervaren als een zinvolle en efficiënte aanpak.

Vanuit de Vlaamse overheid wordt de outplacement ook als dusdanig erkend in een lopend experiment waarbij outplacementcontracten worden gefinancierd voor ontslagen werknemers na faillissement van hun bedrijf. Op de VESOC-enveloppe wordt hiervoor 50 miljoen voorzien voor 1997.

Op Vlaams niveau zal een werkgroep dit experiment opvolgen en de mogelijkheden tot creatie van een ⁶⁶“herplaatsingsfonds” onderzoeken. Uit dit fonds zou dan o.m. outplacement kunnen worden gefinancierd in navolging van het experiment, maar ook herplaatsingspremies, collectieve bemiddelingsacties, omscholingsacties,...

De financiering van dit Fonds moet dan ook ruimer worden gezien dan een exclusieve overheidsfinanciering. De werkgroep zal terzake voorstellen doen.

4. Arbeidsherverdeling

Het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord 14 van december 1995 stelde dat de Vlaamse premiereregeling voor arbeidsherverdeling wordt verdergezet met behoud van de basisvoorwaarden (gewaarborgde arbeidsherverdeling, vrijwilligheid, in tijd beperkt individueel voordeel), aangepast ondermeer om in te spelen op nieuwe Europese en federale formules, en om een evenwichtige deelname van mannen en vrouwen te verkrijgen.

Op 26 maart werd dit akkoord verder geconcretiseerd. De premiereregeling, waarbij werknemers een premie krijgen wanneer ze deeltijds werken of loopbaanonderbreking opnemen, wordt verdergezet tot einde 1997. Verder worden de mogelijkheden van de regeling versoepeld, vooral op het vlak van loopbaanonderbreking, mede om een grotere deelname van mannen te bereiken. Zo wordt naast de bestaande premiebedragen van 3.000 fr. of 5.000 fr. een premiebedrag van 2.000 fr. ingevoerd voor loopbaanonderbreking tot 25%. En voortaan wordt ook een premie toegekend inspelende op het Europees voorziene ouderschapsverlof, en voor het verrichten van vrijwilligerswerk, het zich voorbereiden op het starten van een activiteit als zelfstandige en voor participatie aan sociaal-culturele activiteiten.

Deze aanpassingen zorgen wellicht voor een nog groter aantal aanvragen in de toekomst. Halfweg september 1996 was het totaal aantal aanvragen reeds gestegen tot meer dan 7.000 en waren bijna 6.000 aanvragen goedgekeurd.

	M	V	T
deeltijds werken	246	2.005	2.251
loopbaanonderbreking	95	3.478	3.573
openbare sector	42	1.449	1.491

Doorheen de schommelingen van de conjunctuur blijkt dat de economische groei onvoldoende werkgelegenheid schept om de aanhoudende toename van de beroepsbevolking te blijven volgen. Op de arbeidsmarkt blijft het arbeidsaanbod systematisch hoger dan de vraag. Vrijwillige en tijdelijke vermindering van het aanbod blijft daarom noodzakelijk. Ondanks het arbeidsherverdelingsbeleid van de federale en de Vlaamse overheid blijkt uit het Jaarboek over de Vlaamse Arbeidsmarkt 1996 dat de toename van het beschikbare arbeidsvolume in de periode 1990-1994, nl. 4,55%, resulteerde in een iets geringere toename van het aantal loontrekkenden (+4,49%), door de zeer kleine stijging van de gemiddelde arbeidsduur (+0,06). Bij de mannen nam de gemiddelde arbeidsduur toe met 1,02%, bij de vrouwen bleef de arbeidsduur gemiddeld vrijwel stabiel (-0,01%). Het arbeidsherverdelingsbeleid dient dan ook constant te worden geëvalueerd. Zo wordt in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma voor 1997 o.m. onderzoek verricht naar de houding van werknemers t.a.v. arbeidsherverdeling.

5. Arbeidsmarktonderzoek

Medio december 1995 bereikten de Vlaamse regering en de Vlaamse sociale partners in het kader van VESOC een akkoord over de organisatie van het arbeidsmarktonderzoek in Vlaanderen. In dit akkoord werd het belang van de tripartiete sturing van het arbeidsmarkt-onderzoek door de sociale partners en de overheid herbevestigd.

In uitvoering hiervan besliste de Vlaamse regering op 24 juli 1996, een meerjaren-overeenkomst aan te gaan met het Steunpunt WAV, voor de periode 1996-1999. Het Steunpunt zal in de komende jaren volgende opdrachten uitvoeren :

- informering, documentering en valorisatie van ontwikkelingen, wetenschappelijk onderzoek;
- interpretatie en commentariëring van statistieken, ontwikkeling van methodieken om bestaande statistieken te verbeteren;
- monitoring van de arbeidsmarkt, waaronder de standaardbevragingen aan de vraag- en aanbodzijde waaronder de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt;
- netwerkvorming ten aanzien van onderzoeksploegen, administraties en subregionale actoren;

De werking van het Steunpunt wordt gefinancierd vanuit Wetenschapsbeleid en vanuit het Europees Sociaal Fonds.

De ondersteuning van het subregionale niveau, voor wat betreft de informatieverzameling, is een belangrijke nieuwe opdracht voor het Steunpunt. Het is de bedoeling op subregionaal niveau, in overleg met de betrokken organisaties, de informatieverzameling ten behoeve van STC's e.a. te verbeteren. In dit opzicht zijn afspraken met de STD's van groot belang.

Wat het arbeidsmarktonderzoek zelf betreft, zal er werk gemaakt te worden van 3 elementen :

*** Een meerjaren-aanpak**

De Stuurgroep Strategisch Arbeidsmarktonderzoek heeft in samenwerking met de Interuniversitaire Begeleidingsgroep, een globaal programma voorbereid voor het arbeidsmarktonderzoek voor de periode 1996-1999.

Ook heeft de Stuurgroep Strategisch Arbeidsmarktonderzoek concrete voorstellen geformuleerd voor de prioritaire onderzoeken voor 1996 (zie kadertekst).

Voor het programma is uitgegaan van de beleidsprioriteiten van de Vlaamse regering en van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord van 14 december 1995. De thema's zijn ruim en bestrijken een groot deel van de problematiek van werkloosheid en werkgelegenheid. De jaarlijkse onderzoeksprioriteiten zijn scherper afgebakend.

*** Vooraf vastgelegde procedures**

Het arbeidsmarktonderzoek zal in de toekomst gepland verlopen : tijdens de eerste helft van het jaar zal de onderzoeksagenda opgemaakt worden om in de tweede helft van het jaar de uitbestedingsprocedure uit te voeren.

In de begroting van 1997 werd daarvoor op programma 52.4 b.a. 12.21 een bedrag van 22,8 miljoen ingeschreven. Cofinanciering met middelen uit wetenschapsbeleid en middelen uit de Europese Structuurfondsen worden voorzien.

*** Valorisatie van de onderzoeken**

Om de onderzoeksresultaten meer te valoriseren, zal een visiegroep, in de schoot van de Stuurgroep Strategisch Arbeidsmarktonderzoek, de onderzoeken begeleiden. Seminars zullen georganiseerd worden om de onderzoeksresultaten te bespreken en de beleidsconclusies te trekken. De VIONA-rapporten zullen in een duidelijk herkenbare reeks uitgegeven worden. Om de rapporten zo actueel en beleidsgericht mogelijk te maken, is het voornaamste evenwel dat bij de opmaak van de onderzoeksagenda, de vinger aan de pols van het beleid én andere actoren gehouden wordt.

Een van de voornaamste producten in het kader van VIONA is ongetwijfeld het Jaarboek. Medio juli 1996 is de tweede editie aan de pers voorgesteld. Met deze tweede editie is het Jaarboek al uitgegroeid tot hét referentiewerk van de Vlaamse arbeidsmarkt. Tegenover de vorige uitgave zijn er door de Stuurgroep Strategisch Arbeidsmarktonderzoek en door het Steunpunt WAV heel wat wijzigingen aangebracht :

- Vlaanderen wordt in zijn arbeidsmarkt-cijfers vergeleken op Europees niveau daar waar het mogelijk is;
- de subregionale gegevens worden per STC in een afzonderlijk deelrapport uitgebracht;
- aan het beleidskader en het statistische luik, wordt een derde deel meer thematisch deel aangehecht waarin de stand van zaken van het onderzoek wordt toegelicht, met name de capita selecta;

Voor wat 1997 betreft, zal het concept aangepast worden vooral wat betreft de capita selecta. Op dit vlak is er een grotere integratie met het onderzoeksprogramma aangewezen. Het Jaarboek vormt dan het naslagwerk over de Vlaamse arbeidsmarkt in drie opzichten : beleidsmatig, statistisch en onderzoeksmatig.

OVERZICHT ONDERZOEKSPRIORITEITEN 1996

1. Onderzoek naar groeisectoren en het impact ervan op tewerkstelling. Bij voorkeur dient aandacht te gaan naar diensten, persoonlijke dienstverlening en lokale dienstverlening.
2. Enquête naar de houding van werknemers en werkzoekenden ten aanzien van diverse vormen van arbeidsherverdeling.
3. Onderzoek naar het personeels- en opleidingsbeleid en de opleidingsbehoeften in bedrijven, met bijzondere aandacht voor het beleid ten aanzien van risicogroepen, in eerste orde ten aanzien van oudere werknemers.
4. Onderzoek naar de omvang, oorzaken en gevolgen van processen van verdringing en onderbenutting op de arbeidsmarkt, met in het bijzonder aandacht voor de doelgroep van de laaggeschoolden.
5. Beroepsprofielen : actie-onderzoek naar de toepassing van recent ontwikkelde methodes in een beperkt aantal sectoren; aanzetten tot opleidings- en onderwijsprofielen.
6. Onderzoek naar de recente evoluties van de wervings-, selectie- en outplacement-sector en de effecten van de regelgeving hierop. Bijzondere aandacht voor specifieke beroepscategorieën als au-pairs en professionele sportbeoefenaars.
7. Onderzoek naar de mogelijkheden van een activerend arbeidsmarktbeleid mede op basis van internationale voorbeelden, o.m. Denemarken. In dit kader wordt ook de haalbaarheid nagegaan van systemen van gegarandeerde werkervaring voor langdurig werkzoekenden.

B. VDAB EN DE INTERMEDIAIRE ACTOREN

1. VDAB

De VDAB heeft als overheidsinstelling belangrijke decretaal bepaalde opdrachten toegewezen gekregen. De middelen die de VDAB van de Vlaamse overheid jaarlijks verwerft om zowel de economische als de sociale opdrachten op de arbeidsmarkt efficiënt en effectief uit te voeren dienen optimaal aangewend. Dit was een van de uitgangspunten om met de VDAB een beheerscontract af te sluiten. Voor 1997 wordt voor VDAB een dotatie voorzien van 3.133,3 miljoen voor de beroepsopleiding en 2.075,1 miljoen voor de bemiddeling.

Dit betekent in geen geval dat de werking van de VDAB, en dit in al zijn aspecten, niet kan en moet worden geoptimaliseerd. Het VDAB-instrumentarium inzake opleiding, begeleiding en bemiddeling moet blijvend op de ontwikkelingen op de Vlaamse arbeidsmarkt worden gericht. Het meer doelmatig maken van de VDAB-dienstverlening moet resulteren op de arbeidsmarkt zelf, in de tewerkstelling van langdurig werklozen, in het voorzien van adequate antwoorden op opleidingsbehoeften, in het optimaal invullen van vacatures,...

De kern van het VDAB-beleid situeert zich op het niveau van het beheerscomité. Het paritaire beheer moet garant staan voor een maximale afspiegeling van het socio-economisch gebeuren op de arbeidsmarkt.

De sociale partners dragen aldus een grote verantwoordelijkheid in de uitbouw en het functioneren van de VDAB als centrale actor op de Vlaamse arbeidsmarkt.

Binnen deze krijtlijnen blijft het de prioritaire opdracht van de Vlaamse Minister van Tewerkstelling de eigen beleidsaccenten te concretiseren en realisatie ervan te garanderen.

Doelmatigheid (een) troef (?)

Om de werking en daartoe ook de structuur, het beheer, de personeels-formatie,... te verbeteren zijn de resultaten van de uitgevoerde en de geplande doelmatigheidsonderzoeken richtinggevend.

In het voorjaar van 1996 werd de opdracht gegeven een doelmatigheidsonderzoek uit te voeren rond de bemiddelings-en begeleidingsactiviteiten. Begin 1997 moeten de resultaten ervan worden opgeleverd.

Intussen wordt ook een externe audit opgestart. Deze audit heeft betrekking op o.m. de beheers- en beslissingsorganen en het management op vlak van organisatie, financiën en personeel.

De afspraken en verbeteringsscenario's uit de voorgaande doelmatigheidsonderzoeken worden momenteel (beroepsopleiding - personeelskader en structuur) geïmplementeerd.

Zo werken verbeter teams binnen de VDAB aan het optimaliseren van de sectorale samenwerking, de marketing, de decentralisatie,...

Beheerscontract : een beleidsinstrument

In het beheerscontract dat de Vlaamse regering met de VDAB heeft afgesloten worden de objectieven en de grote oriëntaties voor de werking van de VDAB vastgesteld. Vanuit de Vlaamse regering is een resultaatsgerichte aanpak centraal gesteld tegenover de ter beschikking gestelde overheidsmiddelen. De VDAB heeft in 1995 de normen en criteria die zijn bepaald in het huidige geldend beheerscontract gehaald. Voor de meeste parameters overschrijdt de VDAB ruim de vooropgestelde normen.

Hieruit concluderend kan worden gesteld dat de VDAB formeel aan de door de Vlaamse regering zelf geformuleerde eisen van efficiëntie en effectiviteit voldoet.

In het kader van de besprekingen in het Vlaams Sociaal-Economisch overlegcomité rond de rol en positie van de VDAB op de Vlaamse arbeidsmarkt zullen nieuwe afspraken worden gemaakt die een nieuw beheerscontract zullen kleuren. Er moet een werkbaar evenwicht gevonden worden tussen een efficiënte werking, uitgedrukt in resultaatsverbintenissen, en de beleidsprioriteiten m.b.t. de laaggeschoolde, langdurige werklozen die intensieve begeleiding en opleiding nodig hebben. Het verdringingseffect t.a.v. deze doelgroepen ten gevolge van een beheerscontract moet in elk geval worden vermeden.

Het beheerscontract moet een instrument zijn dat de uitvoering van de beleidsprioriteiten door de VDAB stimuleert en opvolgt.

De VDAB is een multiproductorganisatie. Dit betekent dat er een geïntegreerd aanbod en wisselwerking tussen commerciële en niet-commerciële activiteiten is ontstaan. Deze meritdiensten maken integraal deel uit van VDAB-pakket, zijn zelfbedruipend en moeten marktconform werken. Het beheer van de meritdiensten en VDAB blijft in één hand, eventuele financiële overdrachten dienen transparant en duidelijk te zijn. De plaats van de meritdiensten in het globale aanbod is onderwerp van overleg met de Vlaamse sociale partners en zal ook zijn beslag krijgen in een nieuw beheerscontract.

Decentralisering, een volgend hoofdstuk

De decentralisering van de VDAB is duidelijk uit de startblokken. De opmaak van de STD-STC-beleidsplannen betekent een concrete invulling van de responsabilisering van de subregio's. Om deze ontwikkeling verder te consolideren zullen een aantal maatregelen en initiatieven worden genomen rond omkadering van de STC, een mogelijke schaalvergroting en de positie van de werkgroepen.

Het al dan niet slagen van de decentralisering hangt af van de wijze waarop de nieuwe mogelijkheden subregionaal worden ingevuld. Een optimale efficiëntie en beheersbaarheid vereisen een minimale schaalgrootte. Een schaalvergroting dringt zich op.

De STC's blijven deel uitmaken van de VDAB-structuur.

De lokale stuurgroepen risicogroepen blijven STC-werkgroepen. De samenstelling, de opdrachten en de bevoegdheden van deze werkgroep dienen evenwel nauwkeuriger te worden bepaald. Deze werkgroepen stellen elk jaar een beleidsplan op dat wordt geïntegreerd in de STC-beleidscyclus. De coördinatie tussen de werkgroepen en de verscheiden ervaringen van de subregio's moeten worden gevaloriseerd. Op korte termijn zal daartoe een centrale werkgroep worden opgericht.

De permanente werkgroepen Onderwijs - Arbeidsmarkt (PWOA's) krijgen een nieuwe opdracht in het kader van de uitvoering van de afspraken rond het globale taakafstemmings- en coördinatiedebat. De band met de VDAB en de STC's wordt niet weerhouden. De samenstelling wordt herzien.

Voor de specifieke Brusselse situatie zal werk worden gemaakt van de effectieve oprichting van het Brussels Nederlandstalig Comité voor Tewerkstelling en Beroepsopleiding. Hiertoe werd reeds een samenwerkingsakkoord ondertekend tussen Vlaanderen en het Brusselse Gewest. Dit comité moet de synergie tussen de opleidingsinitiatieven (gemeenschapsmaterie) en tewerkstelling in Brussel bewerkstelligen. Het krijgt hiertoe een belangrijke adviesfunctie naar o.m. de VDAB en de BGDA.

Sectoralisering

Samenwerking tussen de VDAB en sectoren (vnl. de paritaire vormingsfondsen) werd vooral gestimuleerd sedert in 1988 naar aanleiding van het interprofessioneel akkoord de 0,18% bijdragen voor opleiding van risicogroepen werd ingevoerd.

Een van de strategisch belangrijke uitdagingen voor de VDAB is het verder en diepgaander betrekken van sectoren en beroepsfederaties, zowel met betrekking tot de opleidingsdoelstellingen als binnen het algemeen financieel organisatorisch kader.

De middelen die in het kader van de VESOC-afspraken werden vastgelegd voor de organisatie van meer vraaggedreven arbeidsmarktgerichte opleidingen voor werknemers en werkzoekenden zullen hiertoe een extra stimulans zijn. Om opleidingen nog meer vraaggericht te organiseren zal in het kader van VIONA actie-onderzoek verricht worden naar beroepsprofielen en dit in samenwerking met een beperkt aantal sectoren. Op basis van deze beroepsprofielen kunnen de opleidingen- en onderwijsprofielen zeer vraaggericht worden.

Opleiding op de werkvloer

De organisatie van opleidingen op de werkvloer in de vorm van leereilanden, individuele beroepsopleiding en voltooiings- en alterneringsstages zullen worden uitgebreid. Hiertoe zal met het federale niveau een overeenkomst worden afgesloten.

Doel hierbij is tussen de gewesten en het federaal niveau een akkoord af te sluiten waarbij een globale regeling wordt afgesproken voor de toekenning van werkloosheidsuitkeringen aan uitkeringsgerechtigde werklozen in beroepsopleidings- en begeleidingsacties op gewestelijk vlak.

Een regeling terzake zal alleszins een flexibelere, doch sociaal verantwoorde, organisatie van deze activiteiten mogelijk maken.

De afstemming op de bedrijfswereld, in het kader van de klantgerichtheid van de dienstverlening, vereist een vraaggedreven en flexibel aanbod. Via uitbestedingen aan derden, het tijdelijk gebruik maken van bepaalde deskundigheid en het optimaliseren van de polyvalentie van het eigen personeel kan het best worden ingegaan op de vragen van de klant.

Trajecten en samenwerking met derden

Het versterken van de kansen van de laaggeschoolde, langdurig werklozen op de arbeidsmarkt blijft een grote betrachting. Een reeds lang beproefde methodiek terzake is de trajectbegeleiding. Het betreft een sterk op maat gemaakte begeleiding van werklozen naar een job. Onder intensieve begeleiding van deskundigen worden stappen gezet die de "cliënt's" kansen op tewerkstelling vergroten. Een traject wordt idealiter gefinaliseerd in een succesvolle bemiddeling waarna de "werknemer" nog verder wordt opgevolgd. Het succes van dergelijke trajecten hangt in grote mate af van het samenbrengen van verschillende actoren die actueel in Vlaanderen met de doelgroep werkzaam zijn. Het vergt een doorgedreven samenwerking tussen de VDAB, opleidings- en tewerkstellingsprojecten, werkervaringsinitiatieven,...

Het reglementerend kader van de VDAB moet hier meer op worden afgestemd.

Zo moet het mogelijk worden raamovereenkomsten af te sluiten tussen de VDAB en derden die de aanzet kunnen zijn van meerjaren-samenwerking. Duidelijke taakafspraken moeten garant staan voor vlotte en efficiënte coöperatie met respect voor ieders eigenheid en optimale valorisatie van de specifieke know-how.

2. DE INTERMEDIAIRE ACTOREN OP DE ARBEIDSMARKT

Arbeidsmarktbeleid is een sterk evolutief gegeven. Deze algemene vaststelling geldt in het bijzonder voor de intermediaire actoren, m.n. de uitzendbedrijven, de werving- en selectiekantoren en de outplacement die naast de VDAB opereren op de arbeidsmarkt.

De rol en functie van de uitzendarbeid wordt door het beleid erkend. Samen met de sector, die zowel openbaar als privé wordt georganiseerd, zal een samenwerkingsovereenkomst worden afgesloten om de laaggeschoolde, langdurig werklozen te integreren op de arbeidsmarkt. Hiertoe zullen een aantal consultants worden op pad gestuurd om deze doelstelling bij de uitzendkantoren kenbaar te maken en terzake resultaatsgerichte afspraken te maken.

Ook de erkende wervings- en selectiekantoren kunnen een belangrijke rol spelen naar een betere integratie van de moeilijke doelgroepen in de bedrijven. Het selectiegedrag van werkgevers is immers in deze zin beïnvloedbaar. Vandaag worden nog steeds te veel mensen tewerkgesteld boven hun niveau waardoor een verdringingseffect ontstaat ten nadele van de laagst geschoolden. “de juiste persoon op de juiste plaats” is hierbij een na te streven doel.

De verschillende ontwikkelingen binnen het intermediaire veld hebben er toe geleid dat het Vlaams Parlement op relatief korte termijn drie decreten goedkeurde die voor elk van de beroepsvelden een erkenningsregeling invoerden.

Doel van deze reglementeringen is enerzijds de arbeidsmarktwerking beter te leren kennen en op te volgen, anderzijds ervoor te zorgen dat de werking van de intermediaire sectoren zich op een gezonde manier verder kan ontwikkelen.

Meest recent werd een decreet goedgekeurd dat een gedeeltelijke private arbeidsbemiddeling (*tegen betaling*) mogelijk maakt. De uitvoering ervan zal begin 1997 worden gerealiseerd.

de intermediaire sectoren in het Vlaamse Gewest aantal bureaus (21/09/96)

	aanvragen	erkend	niet erkend
outplacement	19	14	5
werv.-selectie	334	287	42
werving	3	1	1
selectie	13	6	7
uitzend	118	78	39

De IAO-conventie nr. 96, die dateert van 1949 en door België werd geratificeerd in 1958, schept het juridische kader waarbinnen het Vlaamse decreet vervat zit. De conventie houdt het principe in dat bemiddeling een overheidsmonopolie is en dat slecht een beperkte privatisering kan worden toegelaten. In de loop van 1996 werd door de verschillende gewesten een gezamenlijk standpunt ingenomen m.b.t. de wijziging van de conventie.

Een wijziging van deze conventie zal ongetwijfeld een belangrijke invloed hebben op het Vlaamse beleid terzake.

Tot dan zal het beleid erop gericht zijn de bestaande reglementeringen in uitvoering te optimaliseren.

Inmiddels worden in het kader van VIONA de recente evoluties in de wervings-, selectie en outplacementsector onderzocht met o.m. de invloed van de regelgeving op deze evaluaties.

In het gezamenlijk standpunt van de gewesten wordt een dubbele doelstelling vooropgesteld. Een minder stringente regelgeving m.b.t. de private regelgeving moet gepaard gaan met een versterking van de openbare bemiddelingsdienst. Private bemiddeling moet aan een erkenningsregeling gebonden blijven om een aantal rechten van de werkzoekende te vrijwaren. Verder wordt gepleit voor zinvolle samenwerking tussen de overheidsdiensten en de private sector.

C. EUROPESE PROGRAMMA'S

In dit hoofdstuk worden de voornaamste aandachtspunten voor 1997 van de diverse Europese programma's kort aangegeven. Eerst wordt ingegaan op het doelstelling 3-programma van het Europees Sociaal Fonds ten behoeve van risico-werkzoekende. Vervolgens komt het opleidingsprogramma van werknemers aan bod, m.n. het doelstelling 4 programma. Dan volgen de communautaire initiatieven en de regionale programma's. Het hoofdstuk wordt beëindigd met enkele algemene aandachtspunten en het financiële overzicht voor 1997.

1. ESF 3

Doelstelling 3 van het Europees Sociaal Fonds : integratie van risicogroepen op de arbeidsmarkt

Het doelstelling 3-programma van het ESF heeft als bedoeling de risicogroepen op de arbeidsmarkt te integreren. Hiervoor stelt het ESF jaarlijks aan Vlaanderen ca. 1.2 miljard Bf ter beschikking. Met dit programma worden langdurig werkzoekenden, werkzoekende jongeren, met uitsluiting van de arbeidsmarkt bedreigden en vrouwen beoogd. Met het programma kan opleiding betoelaagd worden alsook vooropleiding, begeleiding en beroepskeuzevoorlichting en oriëntatie.

a. De problemen met de 'derden'

1996 was voor het doelstelling 3-programma getekend door de middelen-problematiek van de zogenaamde 'derden', de niet-institutionele opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven. In vergelijking met 1995, was er voor deze initiatieven in 1996 ong. 150 mio Bf minder beschikbaar. Reden hiervoor lag niet in een vermindering van de ESF-middelen aan Vlaanderen. De oorzaak lag evenwel in een uitzonderlijk hoog beschikbaar ESF-bedrag in 1995 : de restmiddelen van 1994 werden volledig ingezet in 1995 zelf, in plaats van gelijkmatig gespreid te worden over meerdere jaren. Boven op dit verwacht middelen-tekort, werd verwacht dat het Comité van Toezicht pas in de loop van 1996 de projecten zou beslissen, hetgeen vooral voor de niet goedgekeurde projecten zware problemen zou opleveren.

Hierop anticiperend engageerde de Vlaamse regering zich :

- voor het waarborgen van een minimum-bedrag 400 miljoen bf. ten behoeve van de 'derden'projecten;
- om de projectbeslissingen 1996 te nemen voor 31 maart 1996 en om voor de niet-goedgekeurde projecten een overgangsmaatregel te voorzien voor de periode januari-maart 1996;
- om een vertegenwoordiger van de 'derden' op te nemen in het Comité van Toezicht.

Deze beslissingen zijn consequent uitgevoerd :

- Op 31 maart 1996 heeft het Comité van Toezicht de nodige beslissingen genomen voor wat de projectaanvragen van de derden betreft;
- Het Comité van Toezicht keurde voor wat de aanvragen van de derden betreft, 400 mio Bf. goed. Wat de projectaanvragen van de institutionelen betreft, werden projectaanvragen voor een bedrag van ca. 980 mio Bf goedgekeurd.

- Een vertegenwoordiger van de 'derden' is opgenomen in het Comité van Toezicht.

Voor wat de aanvragen betreft van 1997, zal de Vlaamse regering haar engagement van 400 miljoen nakomen. In het kader van de tussentijdse evaluatie van het doelstelling 4-programma van het Europees Sociaal Fonds zal aan de Europese Commissie voorgesteld worden om de restmiddelen van dit programma over te hevelen naar het doelstelling 3-programma. Conform de vroegere beslissingen van de Vlaamse regering zal het Comité van Toezicht, voor het einde van 1996 ook de aanvragen voor 1997 goedkeuren.

b. Trajectbegeleiding en consortiavorming

Inhoudelijk is 1996 ook het jaar waarin de trajectbegeleiding geïntroduceerd werd ter voorbereiding op 1997. In 1997 immers wordt de trajectbegeleiding verplichtend in het kader van het ESF. Trajectbegeleiding is een methode om risico-werkzoekenden via een individueel en integraal traject te begeleiden naar een job in het reguliere circuit. De criteria zijn hiertoe medio 1996 ontwikkeld. Volgende aandachtspunten zijn van belang :

- doorstromingsresultaten maken deel uit van de selectiecriteria. Bovendien is enkel de doorstroming naar het reguliere arbeidscircuit weerhouden;
- strengere doelgroepafbakening van de werkzoekenden die in aanmerking komen voor ESF-financiering;
- trajectgarantie voor de werkzoekende : onder traject wordt het volgende verstaan : oriëntatie, (voor)opleiding, begeleiding naar arbeidsmarkt en bemiddeling en nazorg;
- voor de realisatie van een traject dienen organisaties samen te werken in het kader van consortia. Dit zijn functionele en operationele samenwerkingsverbanden die de trajectgarantie voor werkzoekenden beogen.

De criteria voor het ESF zijn in de hierboven beschreven zin, sterk verscherpt in functie van een kwalitatieve en resultaatgerichte aanpak. Inmiddels hebben de voorbereidingen van het werkveld geleid tot de indiening van de dossiers 1997. De projectaanvragen zullen medio 1996 beslist worden. Inmiddels zal het Comité van Toezicht een advies opmaken over de ontwerp-consortia en zal de administratie de nodige initiatieven nemen ter ondersteuning en bijsturing van de consortia. De definitieve consortia zullen beslist worden medio 1997. Een goedgekeurd consortium zal tevens een meerjaren-erkenning impliceren. Bij deze procedure zullen ook de STC's nauwer betrokken worden : de STC's zullen een advies formuleren zowel over de projectaanvragen als over de consortia. Uit de ingediende consortia-aanvragen blijkt inmiddels dat men op subregionaal niveau over het algemeen geopteerd heeft voor zeer ruime consortia die doelgroep-overstijgend zijn en voor samenwerkingsverbanden institutionelen-derden.

Wat de specifieke situatie in Brussel betreft, wordt ernaar gestreefd een consortium te ontwikkelen tussen de BGDA, de VDAB en de derden.

Het Comité van Toezicht neemt in samenwerking met de Administratie Werkgelegenheid diverse initiatieven om de implementatie voor de trajectbegeleiding te ondersteunen :

- een extern onderzoeksbureau volgt de invoering van de trajectbegeleiding in het kader van de ongoing evaluatie op ;
- diverse opleidings- en vormingsinitiatieven t.b.v. promotoren ;
- 3 pilootexperimenten ter voorbereiding van de consortia.

2. Europees Sociaal Fonds doelstelling 4

Doelstelling 4 van het ESF is preventief van opzet en richt zich tot werknemers uit KMO's die met werkloosheid bedreigd zijn ingevolge gewijzigde economische omstandigheden en produktiestelsels. Met het doelstelling 4-programma kunnen die gewijzigde kwalificatie-behoefte opgespoord worden, kunnen opleidingsplannen voorbereid worden en kan tenslotte de opleiding aan die werknemers ondersteund worden. Voor deze doelstelling stelt Europa heel wat middelen ter beschikking aan Vlaanderen.

Uit de tussentijdse evaluatie van het programma blijkt dat de uitvoering van het programma vooralsnog geen groot succes kent. Voorlopig zijn het in hoofdzaak de opleidings-organisaties en onderzoeksinstituten die projectaanvragen indienen bij het programma. De bedrijven, noch de sectoren hebben massaal de weg naar het doelstelling 4-programma gevonden.

De oorzaken van dit geringe succes zijn niet in één hoek te situeren. Een gerichte informatiecampaagne naar de doelgroep heeft er niet plaatsgevonden. De procedure en criteria op zich spelen ook hun rol. Tenslotte zal ook het gebrek aan de nodige co-financiering wellicht een rol spelen in het geringe succes. Het budget dat in het kader van VESOC gereserveerd wordt voor vraaggerichte opleidingen zal wellicht een hefboomeffect creëren naar de aanwending van de ESF-doelstelling 4-middelen. In dit verband zal het Comité van Toezicht de nodige initiatieven nemen om het programma naar de bedrijven toe meer aantrekkelijk te maken.

In dit verband wordt er in het kader van het onderzoeksprogramma VIONA, onderzoek verricht naar het opleidingsbeleid en de opleidingsbehoeften van de bedrijven.

3. Communautaire initiatieven

In het kader van het Europese beleid inzake menselijke hulpbronnen heeft de Europese Commissie in 1994 twee communautaire initiatieven - Werkgelegenheid en Adapt - gelanceerd. Beide initiatieven hebben als doel om transnationale innovatieve projecten te ondersteunen

Werkgelegenheid is gericht op projecten voor doelgroepen die specifieke moeilijkheden ondervinden bij hun intrede op de arbeidsmarkt en het bestond oorspronkelijk uit drie deelinitiatieven, elk gericht op een bepaalde doelgroep, m.n. :

- Youthstart, gericht op jongeren minder dan 20 jaar;
- Now, gericht op vrouwen die de arbeidsmarkt willen betreden;
- Horizon, gericht op gehandicapten en kansarmen.

Dit programma sluit nauw aan bij het ESF doelstelling 3-programma. Naar aanleiding van de besteding van de reserve-middelen van de communautaire initiatieven, heeft de Europese Commissie een afzonderlijk deelinitiatief voorzien voor de kansarmen voor de periode 1997-1999 : Integra, dat daarmee het voormalige luik 'kansarmen' binnen Horizon vervangt. Voor het programma Werkgelegenheid is voor de periode 1997-1999, bijkomend 4.32 Mecu voorzien.

Adapt

Om bij te dragen in de ontwikkeling van een beleid gericht op anticipatie op nieuwe ontwikkelingen in het productieproces, heeft de Commissie het Adapt-programma gelanceerd. Hiermee wordt de aanpassing van de werknemers aan gewijzigde omstandigheden in het bedrijfsleven beoogd. Dit is het transnationale programma dat nauw aansluit bij het doelstelling 4-programma. Naar aanleiding van de verdeling van de reservemiddelen van de communautaire initiatieven heeft de Europese Commissie in het kader van Adapt een bijkomende prioriteit voorzien, m.n. Adapt-Bis waarmee de overgang naar de informatiemaatschappij versterkt kan worden door de belangrijke sociale, economische en politieke betrokkenen praktische kennis te verschaffen over de gevolgen van de informatiesamenleving op de werkgelegenheid. Aan Adapt wordt 1 Mecu meer toegevoegd ingevolge de reserve communautaire initiatieven.

De uitvoering van beide programma's wordt eveneens nauwgezet opgevolgd in het kader van de ongoing-evaluatie. In uitvoering van het programma wordt er werk gemaakt van netwerkvorming hier in Vlaanderen tussen de diverse projectpromotoren. De bedoeling is de vernieuwende acties die uit de projecten naar boven komen, ook voor andere initiatieven toegankelijk te maken. Uit deze evaluatie blijkt dat de projecten het redelijk goed doen. In praktijk blijkt vooral het transnationale aspect van de projecten de meeste moeilijkheden op te leveren, zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering ervan.

4. Regionale programma's

In Vlaanderen zijn er 4 regio's erkend als doelstelling regio. Limburg en Turnhout zijn door de Commissie erkend als doelstelling 2-regio. Dit zijn regio's die gekenmerkt worden door een achteruitgang in de industriële werkgelegenheid. Meetjesland en de Westhoek zijn twee erkende doelstelling 5b-regio's of plattelandsregio's.

De ESF-middelen hebben hun eigen functie in deze regio. De doelgroep zijn de werkenden uit KMO's en zijn recent ontslagen werknemers. Werkzoekenden komen slechts in aanmerking indien ze een opleiding volgen voor knelpuntberoepen. Deze programma's zijn dus zeer specifiek en lenen zich om op lokaal/subregionaal vlak een belangrijke bijdrage te leveren tot een subregionaal arbeidsmarktbeleid. Een belangrijk aandachtspunt in 1997 zal de problematiek zijn van de cofinanciering van deze programma's. Deze programma's stellen een aantal inhoudelijke uitdagingen : zo is er ondermeer behoefte aan een beleid voor werknemers in te herstructureren bedrijven, voor recent ontslagen werknemers. Op het lokale vlak kunnen hier met de hulp van de Europese middelen innovatieve acties ondernomen worden. Nog een uitdaging in deze programma's is de noodzaak van het voeren van een geïntegreerd beleid : het economische en het sociale dienen op elkaar afgestemd te worden. Het opleidingsbeleid dient hier heel nauw verbonden te worden met en afgestemd te zijn op het economische beleid in de regio.

5. Algemene initiatieven

Er zal werk gemaakt worden van een verbeterde communicatie tussen het beleid en de actoren op het terrein. De Nieuwsbrief ESFG zal hiertoe als een flexibel instrument ingezet worden. Ook zal werk gemaakt worden van regelmatige informatie- en overlegmomenten met de sector zelf. Wat de cursisten betreft, onderzoekt het Comité van Toezicht de haalbaarheid van hun voorstellen ter verbetering van de werking van opleiding in het kader van ESF. Deze voorstellen zijn door de cursisten geformuleerd naar aanleiding van het cursistenforum van Herbeumont van juni 1996.

6. Financiële middelen

Hieronder worden de voor 1997 beschikbare ESF-middelen voor ieder programma weergegeven. In totaal komt dit neer op 2.363 miljoen Bef. De helft hiervan kan op rekening geschreven worden van het doelstelling 3-programma, gevolgd door het doelstelling 4-programma.

	Miljoen ecu	Miljoen Bef. 1 ecu = 39,5 (raming)
Doelstelling 2 - Limburg	3,800 (*)	150,100
Doelstelling 2 - Turnhout	1,520 (*)	60,040
Doelstelling 3	32,153	1.270,043
Doelstelling 4	12,480	492,940
Doelstelling 5b - Meetjesland	0,291	11,494
Doelstelling 5b - Westhoek	0,529	20,895
Werkgelegenheid	3,064 (*)	121,028
Adapt	4,244 (*)	167,638
Rechar	1,750	69,125
TOTAAL	59,831	2.363,303

(*) Voorlopige gegevens aangezien de definitieve cijfers nog door de Europese commissie dienen beslist te worden.

EPILOOG :
ACTIEJAAR “WERKEN MET LAAGGESCHOOLDEN WERKT”

De werkende beroepsbevolking in Vlaanderen telt nog altijd heel wat lager geschoolden. Er zijn nog altijd heel wat vacatures waarvoor in principe een lager scholingsniveau volstaat. Maar die vacatures worden heel dikwijls ingevuld door hoger geschoolden. En het aandeel laaggeschoolden onder de werklozen blijft onaanvaardbaar hoog. 1997 wordt daarom een jaar van actie, sensibilisering en bewustwording m.b.t. de problematiek van laaggeschoolden en arbeidsmarkt, onder de titel “werken met laaggeschoolden werkt”.

Vlaams Sociaal-Economisch Forum

De start van dit themajaar werd reeds gegeven op 26 september 1996 op het eerste Vlaams Sociaal-Economisch Forum. Er werd een overzicht gegeven van de Vlaamse beleidsinstrumenten en de nieuwe trends die zich daarbij recent aankondigden. De sector van de private opleidings- en tewerkstellingspromotoren kreeg er de kans om zich voor te stellen. Er werd stil gestaan bij de vraag of ethisch ondernemen een oplossing kan zijn. Er volgde een pleidooi voor opleiding en de kansen die dit kan bieden voor laaggeschoolden. De sociale partners debatteerden er over de vraag hoe zij zelf hun bijdrage zien aan de lokale invulling van het arbeidsmarktbeleid. De academische wereld maakte een vergelijking tussen de Vlaamse en de Nederlandse aanpak van de laaggeschoolde werkloosheid. Er werd - voorlopig - geëindigd met een getuigenis over de ervaringen vanuit het bedrijfsleven.

Dialog op diverse niveaus

Gedurende het komende jaar wordt op dit elan verder gegaan. Zo zal het initiatief, om de veelheid aan projecten van de opleidings- en tewerkstellingspromotoren beter bekend te maken bij een ruim publiek onder de vorm van een *open-projectendag*, ten volle worden ondersteund. In de sector is heel wat professionaliteit en deskundigheid aanwezig, die nog niet ten volle wordt gewaardeerd. Met het openzetten van de deuren kan een dubbele doelstelling worden nagestreefd. Niet alleen zal de buitenwereld in het algemeen kennis kunnen maken met de specifieke methodiek van elke initiatiefnemer en zal de doelgroep waarmee wordt gewerkt in een positief daglicht worden gesteld. Het is tevens het uitgelezen ogenblik voor de sector om zich te bewijzen t.a.v. aan de bedrijfswereld. Al te lang werd gedacht in termen van de klassieke tegenstelling non-profit of alternatieve sector enerzijds, en private sector anderzijds. Het wordt hoog tijd dat beide werelden dichter bij elkaar worden gebracht. Een open-projectendag is een ideale uitvalsbasis voor het leggen van samenwerkingsverbanden tussen promotoren en verschillende bedrijfsleiders uit hun omgeving. Het is een ogenblik om de professionaliteit van de opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven niet alleen te bewijzen, maar die ook te valoriseren. Het initiatief, waarbij de lokale vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers uit de Subregionale Tewerkstellingscomités ten volle zullen worden betrokken, zal doorgaan in het voorjaar van 1997.

Verder zal op een gestructureerde manier naar samenwerking worden gezocht met verschillende economische sectoren, onder de vorm van *sectordialogen*. Deze zullen om te beginnen worden uitgebouwd in de schoot van de SERV en in de sectorcommissies van de SERV, maar ook verder, met en in de sectoren zelf.

De doelstelling van dergelijke dialogen kan drievoudig zijn. Eén doelstelling is alvast het stimuleren van de communicatie tussen enerzijds de opleiders en begeleiders en anderzijds het bedrijfsleven. Zo kan waar nodig onwetendheid worden bestreden, vooroordelen weggewerkt, de huidige arbeidsmarktkansen voor laaggeschoolden worden geïnventariseerd, en op basis daarvan kan worden gepraat over tewerkstellingsmogelijkheden in de toekomst. Een tweede mogelijk onderwerp van dialoog is het nagaan of de bestaande Vlaamse arbeidsmarktinstrumenten voldoende zijn aangepast aan de noden van de sector en of verfijningen zijn aangewezen. Tenslotte zal worden nagegaan of de betrokken sector en overheid samen onder de vorm van een partnership een bijkomend initiatief t.a.v. de laaggeschoolden kunnen opzetten. De Vlaamse regering besliste immers gedurende 1997 750 mio extra uit te trekken voor arbeidsmarktgerichte opleiding. Het is de uitdrukkelijke bekommernis van de minister van Tewerkstelling dat hiervan een voldoende belangrijk aandeel wordt ingezet om de arbeidsmarktkansen van lager geschoolden te bevorderen. Het spreekt vanzelf dat de ervaringen terzake van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding tijdens de sectordialogen ten volle zullen worden gevaloriseerd.

Naast sectordialogen zal ook de subregionale invulling bijkomende stimuli worden gegeven. Het nieuwe subregionaal jaarboek over de Vlaamse arbeidsmarkt is een eerste stap. De decentralisering heeft als doel een betere afstemming van de dienstverlening op de lokale en subregionale behoeften. Zowel de Subregionale Tewerkstellingsdiensten, de STD's, als de Subregionale Tewerkstellingscomités, de STC's, moeten hierbij maximaal worden betrokken en dienen ook maximaal op elkaar te worden afgestemd.

... en concrete acties

In 1997 zullen ook een reeks initiatieven worden genomen die erop gericht zijn de huidige maatregelen ofwel te verfijnen, te verbreden of te verdiepen, of creativiteit uit te lokken of te ondersteunen op een reeks nieuwe domeinen.

Op het vlak van de afbakening van de verschillende doelgroepen, de toegankelijkheid van de bestaande maatregelen voor diverse categorieën, en de eraan gekoppelde resultaatsvereisten zal in overleg met het werkveld en de sociale partners het Vlaams arbeidsmarktbeleid nog verder worden *verfijnd*.

Voor het experiment *sociale werkplaatsen* is een decretale onderbouw en een belangrijke uitbreiding voorzien. Tewerkstelling van de doelgroep staat er voorop, maar tegelijkertijd worden een reeks maatschappelijk nuttige activiteiten verricht, die bovendien in grote mate economisch worden gevaloriseerd. Dit laat toe de kosten te dragen van begeleiding, huur en investeringen. De besprekingen in het Vlaams Parlement kunnen binnenkort worden aangevat.

Met de decretale onderbouw van de sociale werkplaatsen en de verderzetting en bijsturing van het experiment invoegbedrijven, is een stevige basis gelegd voor de verdere ontwikkeling van de sociale economie in Vlaanderen.

Maar er zijn nog bijkomende stimuli nodig, er is nog een reeks vragen, en er is vooral nood aan een neutraal platform om de discussie over deze ontluikende sector te voeden en te stimuleren. Daarom worden met het werkveld de mogelijkheden nagaan voor de oprichting op korte termijn van een *Vlaams Instituut voor de Sociale Economie*, dat deze rol kan vervullen.

Momenteel werken meer dan 3.000 werklozen in maatschappelijk zinvolle projecten in bijvoorbeeld de welzijnssector, de milieusector of de stedelijke vernieuwing. Gedurende 1997 zal dit aantal wellicht gevoelig kunnen worden verhoogd, dankzij enerzijds een activering van de werkloosheidsuitkering en anderzijds het doorvoeren van arbeidsherverdeling in deze projecten. Bovendien zullen de beide deelprogramma's (de weerwerkgesco's en het werkervaringsplan) in 1997 worden geharmoniseerd. Daarbij zal de nodige aandacht uitgaan naar doorstromingsgerichte begeleiding.

Naast het werkervaringsplan dient ook het luik *werkervaring in de privé-sector*, o.m. via de nieuwe mogelijkheden van VDAB-stages op de werkvloer en via het systeem van de individuele beroepsopleiding, verder te worden gepromoot en waar mogelijk ook nog verder versoepeld. Ook daarover zal overleg worden gepleegd met de sociale partners.

In de actiefase van dit Vlaams Sociaal-Economisch Forum zal ook niet worden nagelaten de inbreng van *cursisten* te valoriseren. Het Vlaams Sociaal-Economisch Forum werd immers voorafgegaan door een ander Forum, een Europees Forum te Herbeumont, tijdens de voorbije zomermaanden.

Belgische ESF-cursisten brachten er hun ervaringen inzake opleiding en training bijeen. De inbreng en concrete suggesties die cursisten deden op het vlak van de kwaliteit van opleidingen, waren zeer waardevol. Deze voorstellen zullen in het volgende werkjaar op hun haalbaarheid getoetst.

Verder is er de rol van de zogenaamde intermediären op de arbeidsmarkt. Vanuit de *uitzendsector* kunnen zeker gerichte acties worden ontwikkeld naar de inschakeling van laaggeschoolden. Er leven hieromtrent trouwens concrete ideeën, waarover sinds kort intensief overleg wordt gevoerd. Samen met de uitzendsector wordt in de loop van het najaar 1996 een initiatief in zijn details uitgewerkt.

Bovendien wordt de sector van de *wervings- en selectiekantoren* uitgenodigd om gezamenlijk een reeks gerichte acties te ontplooiën. De sector en de individuele kantoren zijn een uitgelezen kanaal om de problematiek van de verdringing van banen voor laaggeschoolden door hoger geschoolden ter sprake te brengen, erover te discussiëren en vooral, waar mogelijk en tot op zekere hoogte van oplossingen te voorzien.

De overheid heeft de sleutels, om oplossingen te bieden aan de problematiek van laaggeschoolden en arbeidsmarkt, niet alleen in handen. Het Vlaams Sociaal-Economisch Forum en het daaropvolgende actiejaar vormen dan ook een oproep tot engagement. Een gezamenlijk engagement van de Vlaamse overheid en verschillende economische sectoren. Een productief en kansenscheppend overleg met de sociale partners. Een verdere professionele uitbouw van de activiteiten van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en de vele private opleidings- en tewerkstellingspromotoren. Een grotere gerichtheid op de laaggeschoolden van de uitzendkantoren en de werving- en selectiekantoren. En een open ingesteldheid vanwege de ondernemingen in Vlaanderen.

Het komende jaar wordt een jaar van sensibilisering, bewustwording en actie. Een jaar van veel contacten tussen de wereld van opleiding en begeleiding en de bedrijfswereld. Contacten die tot zoveel mogelijk vruchtbare resultaten moeten leiden voor de lagergeschoolden op de Vlaamse arbeidsmarkt.

* * * * *

BIJLAGE 1

Stromen tussen de verschillende arbeidsmarktsegmenten (Vlaams Gewest, 1994-1995)

-15 jarigen		Dienstplichtigen jaar t-1: 10 648		1 826	
↳ (1 000 000)		↳ 99% vertrekt (10 577)			
	1 622	↳ Nieuw: 708 (totaal jaar t: 779)			
(60 000)					
Studenten		7134		Gepensioneerden	
jaar t-1: 511 630				jaar t-1: 1 063 456	
↳ 11,52% vertrekt: (56 984)				↳ 1,35% vertrekt (14 320)	
↳ 88,48% blijft: 452 876	1 119	Werkenden		↳ 98,65% blijft: 1 049 136	
↳ Nieuw: 64 896		jaar t-1: 2 320 336	1 826	↳ Nieuw: 53 170	
totaal jaar t: 517 772	40 045		21 931	totaal jaar t: 1 102 306	
		↳ 4,57% vertrekt (106 022)			
16 067	531	↳ 95,43% blijft: 2 214 314		13 530	29 124
		waaronder 2 142 316 (96%) zelfde beroep			
		↳ Nieuw: 103 461			
Werklozen		totaal jaar t: 2 317 775		Andere niet-actieven	
jaar t-1: 196 211	44 394		11 308	jaar t-1: 713 584	
↳ 43% vertrekt (84 015)	49 285		33 219	↳ 9,32% vertrekt (66 506)	
↳ 57% blijft: 112 196		24 516		↳ 90,68% blijft: 647 078	
↳ Nieuw: 91 588		37 185		↳ Nieuw: 86 571	
totaal jaar t: 203 784				totaal jaar t: 733 649	
	1 558				
	2 393				

Bron: NIS / Bewerking Steunpunt WAV